

Alfred Nobel **(1833-1896)**

Alfred Nobel s-a nascut la Stockholm in data de 21 octombrie 1833. Tatal sau, Immanuel Nobel, a fost inginer de profesie si s-a confruntat, nu de putine ori, cu problema aruncarii in aer a blocurilor de piatra pentru a putea construi poduri si cladiri in Stockholm. In 1842 Immanuel isi aduce familia in St. Petersburg. Aici, fiii sai sunt instruiti in stiintele naturii, limbi straine si literatura. La 17 ani, Alfred vorbea fluent suedeza, rusa, franceza, engleza si germana. Era atras deopotriva de literatura engleza si de "stiintele exacte" cum ar fi fizica sau chimia. Timp de 2 ani, Alfred avea sa viziteze Suedia, Germania, Franta si Statele Unite. La Paris are sansa sa lucreze in laboratorul unui chimist renumit in epoca, T.J. Pelouze. Aici il intalneste pe tanarul chimist italian Ascanio Sobrero, care, trei ani mai devreme, inventase nitroglicerina, un lichid exploziv deosebit de puternic si de instabil. Descoperirea nitroglicerinei a fost considerata in epoca mult prea periculoasa pentru a putea fi folosita in practica datorita faptului ca putea provoca explozii la variatii mici de temperatura sau presiune. Alfred era insa interesat de posibilitatea folosirii ei in constructii si incepe sa lucreze la elaborarea unor metode de controlare a exploziei nitroglicerinei. In 1852 Alfred este chemat sa lucreze pentru compania tatalui sau care cunostea o dezvoltare continua datorita livrarilor catre armata rusa. Cu toate acestea, sfarsitul razboiului avea sa aduca dupa el falimentul companiei lui Immanuel Nobel. El isi va lua doi dintre fiii sai, Alfred si Emil, si se va reintoarce la Stockholm. Ajuns in orasul sau natal, Alfred continua cercetarile prin care incearca sa foloseasca nitroglicerina ca exploziv. Cercetarile sale vor avea insa urmari tragice determinand, in 1864, moartea fratelui sau Emil. Autoritatile se vad nevoite, asadar, sa-i interzica experimentele in interiorul orasului iar Alfred se muta pe un vas. In curand, inventatorul nostru avea sa afle ca prin amestecarea nitroglicerinei cu quart se formeaza o pasta care putea fi modelata in diferite forme si dimensiuni. In 1867 isi breveteaza inventia sub denumirea de dinamita. Pentru a putea determina aparitiei exploziei, Alfred breveteaza o alta inventie, un detonator care permite activarea dinamitei prin aprinderea unui fitil. Datorita faptului ca dinamita reducea substantial costurile aruncarii in aer a blocurilor de piatra, Alfred a facut din vanzarea dinamitei o afacere profitabila, astfel incat fabrica sa din Germania incepe sa-si exporte produsele in alte tari din Europa si chiar in America si Australia. Datorita pasiunii sale pentru calatorii, Victor Hugo l-a

denumit "cel mai bogat vagabond al Europei". Cu timpul, Alfred si-a deschis fabrici si laboratoare in peste 20 de tari iar cand nu calatorea lucra intens in laboratoarele sale. Pana la moartea sa, in 1896, Alfred Nobel a brevetat peste 355 de inventii, printre care cauciucul sintetic, pielea artificiala si matasea sintetica. Centenarul Nobel Alfred Nobel este considerat inventatorul dinamitei fapt pentru care i s-au acordat numeroase distinctii si a castigat importante fonduri. Nefiind un om egoist o mare parte a acestor fonduri le-a donat pentru acordarea unor premii celor care promoveaza idei si "doctrine" noi. Premiile Nobel sunt acordate din anul 1901 pentru literatura, pace, fizica, chimie, si medicina. In anul 1901, la 10 decembrie, au fost decernate primele premii Nobel, la cinci ani dupa disparitia lui Alfred Nobel. Celibatar, mizantrop, dar generos, inventatorul dinamitei a murit fara sa aiba mostenitori directi, lasand in urma sa un testament de 300 de cuvinte in care erau foarte putine indicatii privind gestionarea averii sale. In fiecare an, cei 18 membri ai Academiei Suedeze, alesi pe viata, ii desemneaza pe castigatorii premiilor. In consecinta, 31,5 milioane de coroane suedeze (ceea ce ar echivala in prezent cu 1,5 miliarde de coroane, adica 154 de milioane de euro) au fost folosite pentru crearea Fundatiei Nobel. Aceasta este independenta de societatile care, aproape in intreaga lume, poarta inca numele lui Nobel. Testamentul savantului suedez, redactat la Paris, cu un an inainte de moartea lui, dispune ca premiile si fie repartizate astfel: "o parte celui care a facut descoperirea sau inventia cea mai importanta in domeniul fizicii, alta celui care a facut descoperirea sau a inregistrat progresul cel mai remarcabil in chimie, alta celui care a facut descoperirea cea mai importanta in domeniul fiziologiei sau medicinei, alta celui care a produs in domeniul literar lucrarea cea mai remarcabila de o tendinta idealista si o alta parte celui care a actionat cel mai bine sau mai vizibil pentru fraternitatea popoarelor, abolirea sau reducerea numarului armelor permanente, ca si pentru organizarea si difuzarea congreselor de pace". Totusi, din punct de vedere legal, testamentul nu desemna un legatar pentru averea in sine, iar dupa lectura sa in ianuarie 1897 el a fost vehement contestat de unii membri ai familiei Nobel. De altfel, Alfred Nobel nu consultase diversele institutii in chestiune pentru a se asigura ca sunt de acord sa-si asume responsabilitatea atribuirii premiilor. S-au mai scurs trei ani pana cand problema a fost in fine rezolvata, atunci cand s-a decis sa se instituie ca legatar Fundatia Nobel, care administreaza capitalul premiilor Nobel, in timp ce diversele organisme mentionate in testament au acceptat sa se ocupe de atribuirea premiilor. In 1968, banca centrala a Suediei (Riskbank) a instituit un premiu in stiinte economice in memoria lui Alfred Nobel, punand la dispozitia Fundatiei Nobel o suma anuala echivalenta cu valoarea celorlalte premii.

